

Om de nye læreplaner

Læreplanerne er nu færdige og sendt videre til politisk godkendelse efter den offentlige høring i marts. I forhold til det udkast, der var udgangspunktet for den offentlige høring og som er blevet præsenteret på diverse FIP- og regionalkurser, er der ikke nogle betydende ændringer. Der blev rettet lidt i enkelte formuleringer, men som sagt ikke noget af betydning.

Der er nu i alt fire læreplaner i idræt i de gymnasiale ungdomsuddannelser – de tre vi kender (stx idræt C, hf idræt C og valgfag idræt B) og så den nye dreng i klassen htx idræt B. Idræt B på htx adskiller sig kun på få områder fra valgfag Idræt B. Først og fremmest er der forskel i de *faglige mål*, hvor der lægges op til et flerfagligt samarbejde med studieretningsfaget bioteknologi og de obligatoriske fag teknologi B og teknik A. Den anden mindre væsentlige forskel findes under *didaktiske principper*, hvor fordelingen af praktik- og teoriundervisning er forklaret anderledes end i læreplanen for valgfag idræt B, fordi htx idræt B kun kan være et studieretningsfag.

Som sagt på både mini-FIP/dialogmøderne i efteråret samt på FIP-kurserne og diverse regionalmøder i marts og april så er det faglige indhold i læreplanerne ikke ændret væsentligt i forhold til læreplanerne fra før reformen. Der er ændret formuleringer og opsætning, men grundlæggende er fagets identitet, de faglige mål, kernestoffet, didaktiske principper og arbejdsformer ikke blevet ændret væsentligt.

Men..... (og der måtte jo komme et men) der er kommet prøve på idræt C og en anderledes prøve på idræt B.

Den praktiske del af prøven på alle fire uddannelser er ens i struktur, men der er en mindre forskel i eksaminationstid pr. elev mellem idræt C og idræt B. I dette afsnit vil jeg se bort fra denne tidsforskel og behandle den praktiske del af prøven under et. Den mundtlige del af prøven er forskellig på idræt C og idræt B og forskellen vil blive forklaret.

Forberedelse til prøven

For at sikre at eleverne, læreren og skolen er ordentligt forberedt til prøven skal man være opmærksom på følgende i løbet af skoleåret.

- i dialog med ledelsen skal man på den enkelte skole beslutte, hvilke hold, der meldes ind til UVM. Det kan være en idrætskombination (fx 3ax) men med 60 elever vil det optage 4-5 dage, hvilket ikke vil være hensigtsmæssigt, så derfor anbefaler vi, at de hold, der meldes ind til UVM har maksimum ca. 30 elever. Dette skal besluttes hos jer på skolerne i efteråret.
- i prøven skal der indgå seks forløb fra undervisningen (på idræt B er det to forløb fra idræt C og fire forløb fra undervisningen på idræt B), to i hvert færdighedsområde. På skoler, hvor der oprettes idræt B valghold, er det nødvendigt, at der på alle de idræt C-hold, der leverer elever til valgholdet, er mindst to ens forløb, som alle elever har haft uanset hvilken klasse, de har gået i. Fra læreplansgruppens side vil vi anbefale, at man på skolerne bliver enige om ét fælles forløb fra hvert færdighedsområde, da dette vil skabe bedre valgmuligheder for valgholdet. Forløbene kan ligge i alle tre år i stx (men vi anbefaler, at de ligger så tæt på afslutningen af det treårige forløb, som muligt). På hf skal de fælles forløb ligge i idræt C-forløbet uanset om dette afvikles på et eller to semestre.

- de seks forløb sammensættes til otte forskellige *forløbspakker*, der hver især består af ét forløb fra hvert færdighedsområde. En forløbspakke er det ord vi fremadrettet anvender for prøvespørgsmålet. (se eksempel i fakta-boks 1).
- via undervisningen og undervisningsbeskrivelsen for de enkelte forløb er eleverne forberedt på, hvad det er de forventes at have lært og hvad de derfor bør inddrage/vise til den praktiske del af prøven. 24 timers forberedelse er ikke meget, hvis elever helt fra bunden skal sammensætte og øve prøvens indhold. Vi anbefaler derfor, at de enkelte forløb afsluttes med udarbejdelsen af en øvelsesliste eller skabelon for hvad man kan/bør vise til prøven. Et sådant arbejde kan naturligvis også foregå i en evt. repetitionsperiode i 3g, men i begge tilfælde muliggør det, at de 24 timers forberedelse bruges primært på at øve sig på det, der skal vises til selve prøven
- i læreplanen står der: *I tiden mellem forberedelsestidens start og den praktiske prøves begyndelse skal eksaminanderne have mulighed for at benytte de relevante idrætsfaciliteter i et rimeligt omfang i forhold til antallet af eksaminander.* Det betyder **ikke**, at alle elever skal have adgang til alle faciliteter i samtlige 24 timer!!! Se et eksempel på hvad det kan betyde i fakta-boks 2.
- På skoler, hvor dele af undervisningen foregår andre steder end på skolen, skal læreren omkring i fx marts måned aflevere en *grovskitse* over afviklingen af såvel forberedelsen som selve prøven til ledelsen (se fakta-boks 2). Dette skyldes, at hvis der skal bookes lokaler væk fra skolen, så skal dette oftest gøres i god tid, og da ledelsen på dette tidspunkt ved, hvilke hold, der skal til prøve, vil de kunne booke de nødvendige faciliteter. Det er i det hele taget vigtigt, at man især de første år tidligt er i dialog med ledelsen om, hvordan prøven i idræt foregår.
- Eleverne går til prøve i grupper a tre eller fire elever. Gruppernes sammensætning skal være fastlagt forud for gruppernes trækning af prøvespørgsmål, men det er op til den enkelte lærer og det enkelte hold at fastlægge, hvornår det er hensigtsmæssigt at grupperne etableres. Omkring gruppedannelsen er det vigtigt at være opmærksom på følgende:
  - at man fx på samlæste hold (stx og hf) nok skal sørge for at grupperne etableres som "rene" hf- og stx-hold, da det ellers kan være nødvendigt at lave nye grupper efter offentliggørelse af prøveplanen.
  - at man på hold, hvor to klasser har idræt sammen, er opmærksom på og i dialog med ledelsen om, hvilket "hold", der meldes ind til ministeriet. Hvis 3ax meldes ind som ét hold kan grupperne fint dannes på tværs af klassen, mens hvis holdet meldes ind som to hold (3a og 3x), så skal grupperne dannes inden for det enkelte hold.
  - at man på idræt C-hold, hvor der er elever der har idræt B som valgfag, enten lader eleverne, der har idræt B være i grupper for sig selv, eller fordeler eleverne med én idræt b-elev i hver gruppe a fire elever. Begge løsninger sikrer, at man ikke skal igennem en ny gruppedannelsesproces. Grunden til at dette er vigtigt er, at en elev kun kan komme til prøve i et fag på det højeste niveau han/hun har faget.
  - at læreplanen åbner op for, at elever kan gå til prøve individuelt. MEN dette er ikke en kattelem til at enhver, som helst vil arbejde alene, kan gøre det. Det er en mulighed, der er skrevet ind for at sikre, at elever med fx alvorlige sociale udfordringer, kan fritages for 24 timers mere eller mindre intenst gruppearbejde. Reglen kan kun benyttes undtagelsesvis og det er kun skolens leder, der kan give en sådan tilladelse.

Tiden mellem forberedelsestidens start og prøvens begyndelse

Alle grupper trækker deres forløbspakke samtidig. For alle fag med prøver med lang forberedelse gælder det, at censor ikke være til stede til trækningen, der derfor forestås af ledelsen. Så snart grupperne har

trukket deres forløbspakker, udarbejder læreren den færdige plan for afviklingen af prøven, som starter ca. 24 timer efter grupperne har trukket deres forløbspakke. Hvis læreren har lavet den føromtalt grovskitse til ledelsen i marts, består arbejdet her kun i at tilpasse tiderne, så de passer med det antal grupper/elever, der har trukket den enkelte aktivitet.

De efterfølgende 24 timer har eleverne mulighed for at forberede såvel den praktiske del af prøven som den mundtlige del af prøven. Det vil typisk være hensigtsmæssigt, hvis der er adgang til idrætsfaciliteterne på skolen og eventuelle faciliteter væk fra skolen i dagtimerne, mens aftentimerne er til forberedelse af den mundtlige del af prøven (som jo naturligvis også kan forberedes derhjemme, fra det øjeblik eleverne ved om de skal til prøve i idræt).

Læreren må ikke vejlede eleverne, efter forløbspakken er trukket, men der kan være sikkerhedsmæssige forhold, der gør det relevant, at læreren (eller en anden idrætslærer) er til stede til større eller mindre dele af elevernes forberedelse. Dette aftales med skolens leder, der har det sikkerhedsmæssige ansvar.

Grupperne laver én *drejebog*. Drejebogen er fremadrettet en betegnelse for et dokument bestående af tre sider (en side til hvert forløb), der beskriver gruppens samlede prøveplan. Som nævnt tidligere kan eleverne fra undervisningen og/eller undervisningsbeskrivelsen have mere eller mindre færdige planer for prøveindholdet i de seks forløb, der indgår i prøven. Efter den enkelte gruppe har trukket sin forløbspakke, sammensættes planerne for de tre forløb, som er indeholdt i den pågældende forløbspakke, til én drejebog. Grupperne har naturligvis mulighed for at ændre på drejebogens indhold (fx fjerne øvelser, de ikke bryder sig om, eller tilføje andre, som de synes bedre viser de faglige mål), så det passer til dem. Alle i en gruppe behøver ikke vise det samme. Har man fx arbejdet med rotationer om den horisontale akse, kan nogle vise kolbøtter mens andre viser salto.

Den praktiske del af prøven

Som vi har været vant til fra idræt B afvikles den praktiske del af prøven ikke gruppe for gruppe, men forløb for forløb (se fakta-boks 2). Læreplansgruppen anbefaler, at man, hvis det er muligt, tager et færdighedsområde af gangen. Dette gøres for at stille de enkelte elever så ens som muligt. Desuden anbefales det at starte med boldspil, fordi det typisk er her, der er brug for mange hjælpere til afvikling af det færdige spil.

Som forberedelse til den mundtlige del af prøven på idræt C, er det en god ide hvis eksaminator og censor tager noter undervejs i den enkelte gruppes forskellige forløbspræsentationer, så det er muligt efterfølgende at spørge ind til elevens refleksioner over den afviklede praksis og den teori, der er knyttet til forløbene i forløbspakken.

På både idræt C og idræt B skal eksaminator og censor naturligvis også gøre sig notater undervejs, så der kan foretages en hurtig og sikker helhedsvurdering af den enkelte elev efter den mundtlige del af prøven.

Eksempel på pakker til eksamen

Klassen har valgt, at følgende seks forløb skal indgå i prøven:

Boldspil: Fodbold og volleyball

Musik og bevægelse: Jive og aerobic

Klassiske og nye idrætter: Atletik og svømning

Det betyder, at der kan laves følgende otte unikke forløbspakker:

Pakke 1	Pakke 2	Pakke 3	Pakke 4	Pakke 5	Pakke 6	Pakke 7	Pakke 8
Fodbold	Fodbold	Fodbold	Fodbold	Volleyball	Volleyball	Volleyball	Volleyball
Jive	Jive	Aerobics	Aerobics	Jive	Jive	Aerobics	Aerobics
Atletik	Svømning	Atletik	Svømning	Atletik	Svømning	Atletik	Svømning

Eksamensbekendtgørelsen fastslår, at den sidste elev/gruppe skal have minimum fire forløbspakker at vælge imellem, så til en given prøve er der brug for antallet af grupper + tre forløbspakker (eksempelvis skal der, hvis der er 9 grupper, være 12 forløbspakker).

Er der brug for 1-8 forløbspakker anvendes de otte forskellige forløbspakker én gang.

Er der brug for 9-16 forløbspakker anvendes de otte forskellige forløbspakker én gang, mens et antal forløbspakker dubleres, indtil man opnår det antal, der er behov for.

Er der brug for 17-24 forløbspakker anvendes de otte forskellige forløbspakker to gange hver, mens et antal forløbspakker dubleres en gang til, indtil man opnår det antal, der er behov for.

Den mundtlige del af prøven

På idræt B er den mundtlige prøve som vi kender den i dag. Det er en individuel prøve med 48 minutters forberedelse og 24 minutters eksamination. Alle nævnte tidsangivelser er inklusiv tid til votering og skift.

På idræt C er der tale om en mundtlig gruppeprøve, der udgør $\frac{1}{4}$ af den samlede prøvetid for gruppen. Hvornår den mundtlige del skal afvikles er op til den enkelte lærer at tilrettelægge. Det kan enten ske med ca. 6 minutter pr. gruppe efter afviklingen af hver af de tre dele/forløb, eller det kan ske med ca. 18 minutter pr. gruppe efter den enkelte gruppe er færdig med hele deres drejebog. Der kan være forskellige grunde til at vælge den ene eller den anden, og der er ikke fastlagt noget om dette i læreplanen.

Det er vigtigt, at den mundtlige del af prøven på idræt C består af spørgsmål, der går på elevernes refleksioner over egen praksis (den de netop har vist til prøven) og den teori, der er knyttet til de enkelte forløb.

Eksempel på grovskitse, som afleveres til ledelsen og bruges som forberedelse til udarbejdelsen af den endelige prøveplan, som kan laves, når eleverne har trukket forløbspakker

Notat til ledelsen vedr. IdB valgholdet:

Hvis IdB valgholdet udtrækkes til prøve i faget, afvikles trækning, forberedelse og selve prøven efter følgende plan. Det, der markeres med fed, er de faciliteter, som foregår væk fra skolen, og som skal bookes, hvis holdet udtrækkes til prøve.

Trækning af forløbspakke og forberedelse (mandag):

8:00-8:15 Trækning af forløbspakker (alle grupper møder i lokale xx)

Herefter følger 24 timers forberedelse, hvor følgende faciliteter er til rådighed for eleverne på de anførte tidspunkter.

8:15-18:00   Faciliteterne på skolen er tilgængelige (fodbold, volleyball, aerobic, jive)

9:00-12:00   Adgang til **atletikstadion og redskaber**

13:00-15:00   Adgang til **svømmehal**

Prøvedag 1 (tirsdag): (adgang til idrætsfaciliteter på skolen fra kl. 7:30)

8:00-11:00   Boldspil (29 elever a 6 min. pr. elev)

11:00-11:30   Frokost

11:30-14:00   **Atletik (stadion bookes ½ time før reel prøvestart)**

14:00-16:00   **Svømning**

Karaktergivning

Selvom der er tale om en gruppeprøve, skal den enkelte eksaminand vurderes individuelt. Karakteren gives på en helhedsvurdering af elevens opfyldelse af de faglige mål. Karakterne skal gives til eleven umiddelbart efter vedkommende er færdig med sin prøvepræstation.

På idræt B vil den samlede karakter typisk skulle gives efter afviklingen af den individuelle mundtlige del af prøven. Det er forholdsvis nemt logistisk og noget vi kender fra prøver i andre fag.

På idræt C er det en smule mere kompliceret. Også her skal karaktererne gives efter afviklingen af den mundtlige del af prøven, men fordi der er tale om en gruppeprøve skal gruppen efter endt eksamination sendes væk, så eksaminator og censor kan votere i fred, og efterfølgende skal eleverne kaldes ind enkeltvis og gives deres karakter.

Der er sikkert ting, jeg ikke har fået med og/eller udfordringer vi først opdager, når vi prøver det af i praksis, men jeg håber, at dette skriv giver jeg noget inspiration til det arbejde, der går i gang lige om lidt. Og apropos ”lige om lidt” .....

Prøve i vintertermin på hf

Gymnasieloven – eller rettere bemærkningerne til gymnasieloven (som også har lovstatus) - pålægger hf-institutionerne at afvikle én prøve i vinterterminen i 1hf. Det kan i praksis kun være matematik eller idræt/de musisk-kreative fag. Langt de fleste skoler med hf har valgt, at det er idræt/de musisk-kreative fag, der skal afholde prøve i vinterterminen.

For idræt giver dette en lang række udfordringer af logistisk karakter, og det vil naturligvis også påvirke indholdet af undervisningen, da der nok vil være nogle udeaktiviteter, der ikke egner sig til at blive afviklet i december/januar. Set fra ministeriets side, så er det naturligvis muligt at opfylde læreplanens krav alene med indendørsaktiviteter, og derfor er det på den enkelte institution, beslutningen ligger. Når de fleste institutioner ikke ønsker at afvikle matematik C som vinterprøve, skyldes det, at faget har 125 timer, hvilket vil betyde 7,5 timers matematik om ugen i de 17 uger, som efterårssemesteret varer.

På hf ved man jo at holdet skal op, så derfor er det muligt for ledelsen tidligt at fastlægge datoer for prøvens afvikling, hvilket kan være vigtigt i forhold til bookning af faciliteter til forberedelse og prøve. Det bliver vigtigt, at I så tidligt som muligt kan give ledelsen besked om, hvilke forløb holdet har (og dermed hvilke faciliteter, der skal bookes).

Sidst men ikke mindst

I forlængelse af, at vi med den nye reform har fået prøve med lodtrækning, bliver det vigtigt, at vi i det faglige miljø får diskuteret, hvad der er realistiske faglige mål i de enkelte forløb. Det er måske en påstand, som ikke passer alle steder, men ofte, når vi har haft vores idræt B-elever til prøve, så har de haft mulighed for at gå til prøve i discipliner, hvor det de har vist, ikke er noget de har lært i gymnasiet, men noget de har brugt år på at lære i foreningslivet. Det har gjort os vant til et højt niveau til prøverne.

Med indførelsen af lodtrækning kan folk naturligvis fortsat være heldige om komme op i noget, hvor de har forudsætninger fra ”en anden verden”, men som udgangspunkt vil eleverne i langt højere grad blive testet i det, de har lært i undervisningen. Det synes jeg personligt er godt for faget, men det er vigtigt, at det ikke betyder, at eleverne får lavere karakterer end de har fået før.

Jeg er sikker på, at det er en faglig diskussion, som bliver meget vigtig i den kommende tid, så jeg håber at I allerede nu vil begynde at debattere følgende spørgsmål:

- hvad kan vi med rimelighed forlange eleverne skal kunne efter et forløb på 9 timer i en given aktivitet?
- Er det hensigtsmæssigt fx kun at have tre forløb om året (et i hvert færdighedsområde) for at sikre mere tid til læring?
- kan vi gøre noget for at skabe en bedre progression i undervisningen, så der er mest mulig transfer imellem de forløb vi laver, så elevernes generelle niveau løftes?

Peter Mads Olsen, april 2017